

Eesti lõhejõgede hetkeseisukord

TAAVI NUUM
Juhataja esimees

Eesti Roheline Liikumine korraldas detsembris lõhilaste teemalise seminari, kus peamisteks aruteluteemadeks olid lõhilaste elu- ja kudemispaikade taastamine-hooldamine ning lõhilaste röövpüügi ohjeldamise võimalused Eesti jõgedes.

Sugukonda lõhilased kuuluvad Eestis elutsevates kaladest lõhe, meriforell, jõforell, vikerforell, räabis, merisiig, peipsi siig ja harjus. Kahjuks on suur hulk Eesti lõhilastest kantud Eesti Punasesse raamatusse - eriti ohustatud liikide kategooriasse lõhe, merisiig (siirdevormid) ja harjus, ohualtude kategoorias (meriforell) ning tähelepanu vajavate kategoorias (jõforell). Eesti Punase raamatu eriti ohustatud liikide kategooriasse kantakse liigid, kes on suures hävimisohus ning kelle arvukus on vähenenud või elupaigad rikutud kriitilise piirini ja edasine säilimine Eesti looduses ohutegurite toime jätkumisel kaheldav.

Looduslikult kudeva lõhe elupaikad on inimese tegevusega väga tugevasti mõjutatud ja see on põhjustanud lõhepopulatsiooni arvukuse vähenemise. Järgnevalt on välja toodud Eesti lõhejõgede hetkeseisukord:

Narva jõgi

Pärast hüdroelektrijaama (HEJ) rajamist aastatel 1954-55 lõhe looduslik asurkond Narva jões hävis. Täna sel päeval asustatakse jõkke taastoodetud lõhesid, kuid vajalik oleks suunata osa vett tagasi jõe looduslikku süngi allpool Narva koske.

Purtse jõgi

Enne lõhe asurkonna hävimist 1960. aastatel jõe reostatus tõttu oli Purtse jõgi üks parimaid Eesti lõhejõgesid. Jõe reostatuse põhjustas põlevkivikeemiakombinaatide reovee juhtimine jõkke. Praegu on jõevee kvaliteet paraneemas, probleemiks paisud. Esimene pais paikneb 4 km kaugusel jõe suudmest.

Kunda jõgi

on hetkel Eesti parim lõhejõgi, seda hoolimata asjaolust, et ¼ looduslikest koelmualadest ei ole lõhele kättesaadavad. Kunda hüdroelektrijaama pais asub 2

km kaugusel jõe suudmest.

Selja jõgi

on üks väheseid Eesti lõhejõgesid, mis pole paisudega tõkestatud juba alamjooksul. Esimene ületamatu rändetõke asub 34 km kaugusel suudmest ning valdavas osas lõhele sobilikest koelmualadest asuvad paisust allavoolu. Probleemiks on vee kvaliteet, mistõttu looduslik asurkond on küllalt nõrk ning jõkke lastakse igal aastal ka taastoodetud lõhe järglasi

Loovu jõgi

Esimene pais asub 10 km kaugusel jõe suudmest Joaveskil. 50% koelmualadest asuvad ülalpool Joaveski paisu. Lisaks kättesaamatutele koelmualadele on probleemiks hüdroloogiline režiim allpool Joaveski paisu.

Lõhe oma loomulikus elukeskkonnas

Valgejõgi

Esimene pais asub 9 km kaugusel jõe suudmest Kotkal. 90% potentsiaalsetest sigimis- ja noorjäre-kude kasvuoladest jäävad paisust ülesvoolu.

Jägala jõgi

oli samuti kunagi üks parimaid Eesti lõhejõgesid. Jägala joast allavoolu jäi 4 km väga häid kudemis- ja noorjäre-kude kudemisa-lasid. Aastatel 1922-24 rajati Linnamäe HEJ 2 km kaugusele jõe suudmest, mistõttu suur hulk koelmuid hävis. Linnamäe HEJ taastamistöde käigus rajati kunst-kärestik paisu alla.

Pirita jõgi

Esimene pais paikneb 11 km kaugusel jõe suudmest Nehatul (Iru). Suur osa Pirita jõe veest kasutatakse Tallinna varustamiseks joo-giveega. Aastad 2004 ja 2005 olid lõhe loodusliku paljunemise osas Pirita jões edukad.

Vääna jõgi

Looduslikuks tõkkeks on Vahiküla joastik 21 km kaugusel jõe suudmest, mis on lõhele siiski ületatav. Paisud lõhe looduslikku taastootmist ei piira, probleemiks on aga jõevee kvaliteet.

Keila jõgi

Looduslikuks rändetõkkeks Kei-

la juga 1.7 km jõe suudmest. Üks paremaid lõhejõgesid hetkel Eestis, hoolimata vaid 3.5 ha suurusel sobivast elupaigast.

Vasalemma jõgi

Esimene pais (Vanaveski) asub 4.5 km kaugusel jõe suudmest. Tõenäoliselt ¼ lõhele sobilikest elupaikadest jäävad paisust ülesvoolu. Jõevee kvaliteet on samas hea.

Pärnu jõgi

14 km kaugusel jõe suudmest asuv Sindi pais isoleerib lõhe ca 2600 kilomeetri pikkusest vete-võrgust ning ca 90% võimalikest koelmualadest.

Eesti jõgedes lõhele sobilike elupaikade pikkuseks napilt 20 km. Keskkonnaministeerium on algatanud tehnilise abi projekti vooluveekogude ökoloogilise kvaliteedi parandamiseks, mis kestab 2006. aasta 31. oktoobrini. Projekti eesmärk on pakkuda vältajalehitud lõhilaste jõgedel asu-valet paisudele.

Teine väga oluline inimtegevus, millega on mõjutatud jõgede ökosüsteemi on maaparandus. Maaparanduse statistiliste andmete 1993. aasta ülevaates on öeldud: „Eesti maaparandajate poolt kaevatud kraavide pikkus küünib ümber maakera ja kui aastakümnete jooksul rajatud dre-naaž ühte rivvi asetada, ulatuks see Maalt Kuule (*Kirst, Ülo 1993*). Eesti vooluveekogudest moodustavad ligikaudu 90% (90 000 km) maaparanduse kraa-vid ja nende eesvoolud. Kui võtta aluseks enne ulatuslike maaparandustööde algust eksisteerinud vooluvete üldpikkus (31 000 km), siis on Eestis säilinud looduslikke ja osaliselt muudetud voolusängiga veekogusid vaid 32%.

Läbiviidud maaparandustööde tulemuseks on ulatuslik mõju kuivendatud piirkondadele ning sealse teekogude geomorfo- loogilistele ja hüdroloogilistele tingimustele, millega kaasnevad:

- sademete ja pinnavee kiirem äravool;
- hüdroloogilise režiimi ebastabiilsuse suuremine, veetaseme kiired muutused; üleujutused, kuivamine;
- põhjavee osaline avamine, selle äravoolu suuremine ja üldise taseme langus;
- pinna ja põhjavee kaitstuse vähenemine keskkonnamärkide ja saasteainete suhtes;
- pinnase mineralisatsiooni ja leostusprotsesside kiirenemine, millega kaasneb kõrgeenergeetiline taimetoidainete ja keskkonnamärkide sissekanne veekogudesse;
- põhjavee taastumispotentsiaali ja varu vähenemine;
- pinnase erosiooni ja setete koormuse suuremine veekogudesse;
- voolusängi ühetüübilisus, selle mosaikluse (eriilmelisus) ja geomorfooloogilise stabiilsuse vähenemine;
- vee-elupaikade ning selle elustiku liigilise mitmekesisuse vähenemine
- veekogude üldise ökoloogilise stabiilsuse langus.

Täna seaks päevaks on inimtegevuse tulemusena Eesti lõhejõed väga halvasti olukorras ning nõuab väga suurt tööd ja rahalisi vahendeid, et lõhejõgede olukorda parandada. ○

Saatija:

ERL
Postkast 318
Tartu 50002

SEEKORDSES LEHES

Lõhilaste olukord Eesti jõgedes

Millised on lõhilaste elutingimused Eesti jõgedes ning mis on nende suurimad ohustajad

Loodussõbraliku toote märk ja "Keskkonnasõbra ostujuht"

Jätub ökomärgiste kampaania poodides ning valminud on abivahend keskkonnasäästlike ostuotsuste tegemiseks

Vabandus valida - kas osta või mitte osta

Mõtteid Kalle Lasni värskest eesti keeles ilmunud raamatust "Kultuuritõkestus"

Planeeringute jälgimine alanud aastal

Millised on 2006. aasta olulisemad teemad planeeringute vaatevinklist

Kuidas mõjutab keskkonda Euroopa Liidu uus eelarve?

Kas ja kuidas arvestatakse EL eelarves selle keskkonnamõjudega

Eesti Rohelisel Liikumisel uuenenud koduleht

Väike juhend ERL uuel kodulehel informatsiooni leidmiseks

EESTI ROHELINE LIIKUMINE

Postiaadress: PK-318, 50002, Tartu
Külastus Tartus: Tiigi 8-24 telefon 7 422 532
faks 7 422 084 e-post info@roheline.ee
Külastus Tallinnas: Rävälä pst 8, ruum B202
telefon/faks 6 413 402
e-post tallinn@roheline.ee
Külastus Pärnus: Jannseni 33
telefon 443 1721
e-post parnu@roheline.ee

TÖÖRÜHMAD

energeetika Jaanus Väälja e-post jaanus@roheline.ee | noored Liis Truubon e-post liis@roheline.ee | metsakaitse Taavi Nuum e-post meremees@ut.ee | planeeringute jälgimine Liis Keerberg e-post liis.keerberg@mail.ee | põllumajandus ja maaelu Maret Merisaar e-post roheline@online.ee | säästev tarbimine Tiit Sullakatto e-post tiit.sullakatto@mail.ee | transport Mari Jüssi e-post mari@sett.ee | veekaitse Taavi Nuum e-post meremees@ut.ee

Teabelehe toimetaja Hanna Maran e-post hanna@roheline.ee

Euroliidu uus eelarve - mis keskkonnale?

PEEP MARDISTE
Juhatuse liige

Novembris-detsembris 2005 tõusis Eesti meedia ja avalikkuse jaoks üheks keskselt kõneaineks Euroopa Liidu eelarvevaidlus. Meie meedia kajastas seda peamiselt kui pikikesse Eesti heroilist võitlust suurte pahalaste vastu, kes meile piisavalt raha ei taha kindida. Keskkonnaorganisatsioonid üle Euroopa püüdsid samas tagada, et eelarvega ebasäästvat ja liigse keskkonnamuutusega arenguteed ei sillutataks.

Euroopa Liit teeb oma eelarvest korraga kohe seitsmeks aastaks ja kuna sellega peavad nõus olema kõigi liikmesriikide valitsused, on vaidlused alati äärmiselt tulised ja läbirääkimised keerukad. Oma huve kaitsevad ka kõikvõimalikud lobby-grupid ja nii on ka ERL parterite jaoks erinevatest koostöövõrgustikest olnud kiired kuud. Keskkonnakaitses seonduvalt on Euroopa Liidu eelarvega seonduvalt keskenudutud kahele valdkonnale: põllumajandus ja transport.

Põllumajandus

võtab EL eelarvest kolmandiku ja see on väga suur summa. Põllumajandusse suunatavat abi saab kasutada nii põllumajandustootmiseks kui maaelu arendamiseks. Keskkonnakaitsjad on soovitanud raha suunata pigem maaelu arendamiseks, kahjuks pole see muutus olnud piisavalt kiire. Põllumajandustootmine Euroopas on suure negatiivse keskkonnamõjuga: põldudel ja farmides kasutatakse massiliselt kõikvõimalikke kemikaale, mis ohustavad nii põhjavett kui inimese tervist. Samas soositakse Euroopa jaoks ebavajalike suurte tootmismahtude säilitamist selle asemel, et tagada vaid eurooplaste vajaduste katmine. Nii ekspordib Euroopa Liit (nagu ka USA) eelarvest doteeritud hindadega põllumajandustootmeid vaestesse arengumaadesse, suretades nii sealset põllumajandust. Selline käitumine on ebaaus ja pigem suurendab kui vähendab näljahäda.

Niisiis tuleks Euroopa Liidu ühise eelarve vahendeid kasutada pigem maaelu arendamiseks ning alternatiivsete töökohtade loomiseks maapiirkondades.

Detsembris Euroopa Liidus kokku lepitud üleliiduline eelarve aastaks 2007-2013 paraku jätkab intensiivse põllumajanduse toetamist, rikastades sellega üksikuid suuri toiduineteostusi ning suurendades survet looduskeskkonnale.

Euroopa Liidu eelarvest kolmandik kulub vaesemate piirkondade arendamiseks, et nende majanduslik jõukus kiirelt kasvaks. Investeeringud infrastruktuuriobjektidesse, sh

transporti

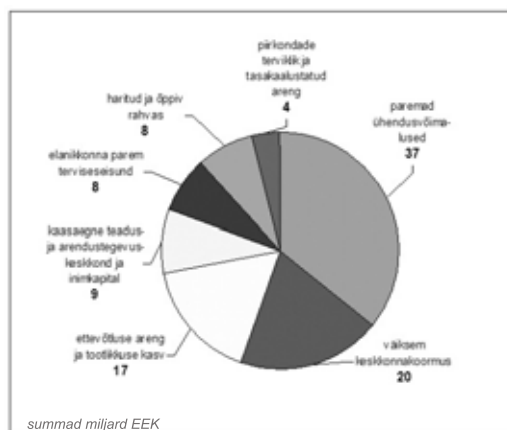
on siin üheks võimaluseks. Kui Euroopa Liit on viimasel aastakümnel transpordiraha suunanud eeskätt keskkonnaväenulikkude teedeehitusesse, siis nüüd on õnneks võimalus loodud ka näiteks linnasisesesse ühistransporti investeerimiseks. Nüüd tuleb meil endil valvel olla, et valitsus Euroopa Liidu transpordiabi keskkonnaväenulikesse projektidesse ei matak. Saaremaa silla idee on üheks näiteks, kus valitsusel võib tekkida kiusatus mitmeid miljardid kroone Euroopa maksumaksja raha tarbetult tuulde lasta. Euroopaliku kiire rongiühenduse tagamine Eesti suuremate linnade vahel oleks sillaga võrreldes oluliselt vajalikum ja keskkonnamuutustele investering. Ka linnasise ühistransport on viimase aastakümne viirenenud rahapuuduses ning Euroopa Liidu

Nüüd tuleb meil endil valvel olla, et valitsus Euroopa Liidu transpordiabi keskkonnaväenulikesse projektidesse ei matak

struktuurifondidest saaks siin aastail 2007-2013 tuua nähtava positiivse muutuse.

Keskkonnainvesteeringud

peamiselt rooveekäitluse ning prügimajandusse jätkuvad ka uues Euroopa Liidu eelarves. Siiski on keskkonnainvesteeringute ulatus

Veebilehekülg www.eurofondid.org.ee

ebaselge ja on oht, et see võib mitmetes piirkondades senisega võrreldes väheneda. Nimelt pidid vaesemad liikmesriigid seni Ühtekuuluvusfondi abist kulutama transpordi ja keskkonnakaitses infrastruktuurile võrdsed summad, kuid nüüd pole vahetud enam fikseeritud. Poola valitsus plaani näiteks 80% vastavatest vahenditest kulutada transpordile (peamiselt uute kiirteede ehitamiseks!) ning keskkonnakaitses jääb vähe raha.

Oluline on, et raha jagaks senisest enam väiksemate projektide rahastamiseks ning et tähelepanu keskmes poleks mitte tagajärgede, vaid probleemide tekkepõhjusega tegelemine (jäämetekke vähendamine, mitte prügilachitus). Samuti on oluline, et abikõlblikeks saaksid ja leviksid alternatiivsed keskkonnamuutused lahendused, nagu ökoloogilised puhastid seniste betoonmetall tavalahenduste asemel, kuna viimaste ülalpidamiskulud on omavalitsustele sageli ülejõu käivalt suured.

Kahjuks ei mainita vaatamata paljude keskkonnamuutuste ühiste pingutustele 2007-2013 eelarves sõnagagi Natura 2000 kaitsealade võrgustikku. Ka keskkonnaprogrammi Life tulevik on ebaselge.

Eesti Roheline Liikumine koordineerib Euroopa Liidu abirahade planeerimise ja jälgimisega tegelevate vabatahtlike tegevust Eestis. Balti-Ameerika Partnerlusprogrammi (BAPP) rahalisel toel valmis detsembris 2005 ka vastav infoportaal www.eurofondid.org.ee.

Ühendustel korraldada Riigi Eelarvestrateegia ja Euroopa Liidu struktuurivahendite programmeerimise teemadel 19. detsembril 2005 Tallinnas spetsiaalne koolitus. Koolituste ja seminaridega jätkatakse 2006. aasta algul.

Saaremaa silla idee on üheks näiteks, kus valitsusel võib tekkida kiusatus mitmeid miljardid kroone Euroopa maksumaksja raha tarbetult tuulde lasta. Euroopaliku kiire rongiühenduse tagamine Eesti suuremate linnade vahel oleks sillaga võrreldes oluliselt vajalikum ja keskkonnamuutustele investering.

Riigi Eelarvestrateegia 2010 esialgsed prioriteedid ja rahastamine* EL poolt (ilma Eesti-poolse kaasfinantseerimiseta)

* Teemade eest vastutavate ministriteeriumite esialgsed soovid.

Täpsustavalt pakenditest

MAIE KIISEL
Juhatuse liige

Eelmises Räägus ilmus tekst pakendite tagasikogumisest. 12. jaanuaril 2006 selgus, et keskkonnaministeerium ei akrediteerinud MTÜ Eesti Pakendiringlust üleriigilise pandipakendite tagasikogumise organisatsioonina, sest nende taotluses ei selgitatud piisavalt tagasikogumisevõrguga seonduvaid küsimusi. Pandipakendeid (so tagatisharaga pakendeid, taarat) kogub praegu tagasi ainult üks taaskasutusorganisatsioon - OÜ Eesti Pandipakend.

Talgulaager Tabasalus

LIIS TRUUBON
Noorte töörühma koordinaator

28. detsembril olid Eesti Rohelise Liikumise liikmed abiks talgutel Tabasalu Looduspargis, kus aidi kaasa võsa kokkukorjamisel ja põletamisel.

Temperatuur oli hommikul -15 kraadi, kuid talvisel külm ilm ei seganud siiski kohale tulnud talgulasi, kellest noorimad olid alla viie aastased. Lisaks töötajatele keeldeti lõkke peal sooja jooki ja herne-suppe ning pärast talgud mindi enast soojendama Tabasalu Spordikompleksi sauna.

Tabasalu looduspargi eesmärk on pakkuda mitmeid looduskasutuse võimalusi ning säilitada kaunist Tabasalu panka ning pangapealset loodust.

ERL Tallinna kontor

ALLAN KOKKOTA
Säästva tarbimise töörühm

Novembris lõppes Tallinnas keskkonnahariduse kampaania Prügihunt, mis keskendus elanikkonna prügisorteerimisharjumuste juurutamisele. Eesti Roheline Liikumine (ERL) osales kampaanias liikuvnäitusel korraldamiseks ostukeskuste ja koolide juures.

Detsembris lõppes peaaegu aasta ERL-is vabatahtlikuna töötanud prantsusmaal pärit Damieni tööperiood. Damieni abiga korraldasime loodussõbraliku toote kampaaniat ja autovaba päeva. Lisaks lõi ta kaasa ka GMO teematikas.

ERL Tallinna kontor kutsub kõiki, kes meie tegevusest rohkem teada saada soovivad, avatud kontori koosolekutele. Igal teisipäeval kell 17.30 arutavad kontori töötajad nõudlusi ja teemasid. Lisaks on rääkima kutsutud ka erikülalised. Info erikülaliste kohta saadame enne ka ERL liikmete meililisti ning paneme üles kodulehele.

VABADUS pole vaid valiku- vabadus erinevate ostude vahel VABADUS on võimalus valida ka ostmise ja mitteostmise vahel!

Mõtteid Kalle Lasni raamatust Kultuuritõkestus

JAANUS VÄLJA
tegevjuht

Suurim võimalik heaolu vähima võimaliku tarbimise kaudu

... idee, mis on sedavõrd sügavamõtteliselt lihtne, et see võiks olla 21. sajandi kreedo või trend. See kehtib kõigis eluvaldkondades alates tootmisest, lõpetades transpordi või kasvõi moeküsimustega. Tihti räägime tarbimise keskkonnamõjust, aga lisaks sellele on igal tarbimisaktil ka poliitiline ja moraalne mõde - iga otsus, mille langetame oma ostuotsuseid tehes, on hää, mille me anname sellise maailma poolt, kus soovime elada.

Viis, kuidas inimesed suhestuvad igapäevaste toimingutega, paneb paika nende asukoha pühendumuse skaalal. Skaala ühes ääres asuvad väikesed igapäevased valikud, skaala teisest äärest leiame aga kriitilised valikud, mida tehakse meie eest geenitehnoloogia, kaubandusreeglite ja globaalse soojenemise küsimustes. See, kuidas inimesed isiklikult väikestele asjadele reageerivad, määrab suurel määral ära selle, kuidas rahvas kollektiivselt suurtele asjadele reageerib.

Ebakaubanduslikkuse kehtestamine

Reklaam ja turustamine on nüüdseks niivõrd sügavuti juurdunud, et on raske meenutada sellist aega, mil eluvis ei tuginenud veel tarbimisele. Kuid too turustamiseline ajastu ei olegi nii kaugel: vaid paar inim põlve tagapool. Ebakaubanduslikkuse kehtestamine

tähendab eelkõige seda, et taas saab au sisse terve mõistus. See tähendab, et kasvõi osaliselt äratatakse ellu see, mis läks kaduma hetkel, kui tarbimine muutus healuühikuna uueks religiooniks. Kõige esmasel tasandil tähendab ebakaubanduslikkuse kehtestamine lihtsalt ostmise loobumist. Kogu kaubanduslikkuse idee tõrjutakse lõplikult kõrvale tarbimisvastase eluviisi kaudu. Kui te ei osta, siis ei võta te omaks ka tarbimiskultuuri. Kui te ei võta omaks tarbimiskultuuri, siis kaotavad rahvusvahelised suurfirmitel teie üle oma võimu.

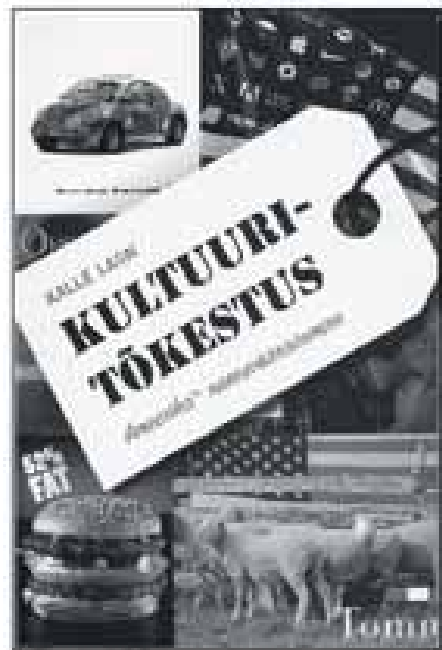
Kuidas edasi tegutseda?

Üritagem taastada neid sotsiaalseid ja kultuurilisi rituaale, mis on praeguseks kaubanduslike jõudude poolt tundmatuseni moonutatud, üritagem taastada nende kunagine algupärasus. Pole palju aega möödajärel, millele mõeldakse meenub paljudele kahjuks pigem ostuhullus kui pühalik meeleolu. Kommertsialiseerumisest vabastamisega on võimalik ka teisi meie jaoks olulisi pühasid ja traditsioone uuesti inimeste omaks muuta.

Miks peaks kellelegi mitte meeldima olukord, kus lapsed õpivad reklaamivabas õpikeskkonnas? Sportlased keelduks reklaamimast ebaetiilisi ettevõtteid. Fännid nõuaks, et staadionidele antakse nimesid spordikangelaste järgi, mitte aga kaubamärkide järgi (*A le Coq Arena!*). Perekonrad hangiks toidu oma aiast või otse ümb-

ruskonna talunikelt. Miks ei võiks igaihel olla oma "isiklik" talumajapidamine sarnaselt sellele, nagu meil on oma isiklik perearst, jurist või hambaarst - see oleks kindel isik või talu, kellele võiksime usaldada enda varustamise tervislike, turvaliste ja maitsvate põllumajan-

dussaadustega. See tooks meie partneriteks kogukondadega seotud konkreetsed toidutootjad praegu levinud anonüümsete suurfirmade asemel. Inimesed leiaks vaimset tuge mitte teraapiakabinettidest, vaid üksteiselt oma sõp-radel ja lähedastelt.

Jätkub loodussõbraliku toote kampania

TIIA SULLAKATK
Õiglase kaubanduse projekti koordinaator

Jaauaris-veebruari 2006 toimub järjekordne Loodussõbraliku toote kampania, mille raames märgistatakse kaupluste riivilitel erinevaid ökomärke kandvad tooted ühise Loodussõbraliku toote märgiga. Tegevuse eesmärk on muuta keskkonnasõbralikud tooted paremini märgatavaks ja lihtsamini leitavaks.

Kuna Eesti turul leidub üle kümne erineva ökomärgise, loodi tarbijate ostuotsuste lihtsustamiseks Eesti Rohelise Liikumise poolt kolm aastat tagasi ühine märk - Loodussõbralik toode, millel on kujutatud rohekollane päike.

Kuna esimese kampaniaga jäid kõik osapooled rahule, toimus järgmine ökotoodete loendus ja märgistus 2004. aasta kevadel. Kolmandas, 2005. aasta kevadel toimunud kampanias osalesid ERL partneritena juba enam suurematest kaubanduskettidest üle Eesti: Prisma Peremarket, Selver, Rimi, Citymarket, Kaubamaja, Stockmann, Comarket, Elektra, aga ka mõned väiksemad poed (Ökosahver, Parim Poed ja And). On näha, et viimase aasta jooksul on ökotoodete (eriti aga toiduainete) kogus meie pooides märgatavalt kasvanud ja see on rõõmustav. Kõige enam on ökotoodete juurde tulnud Stockmanni ja Kaubamaja. Viimases on nüüd ka eraldi ökotoidu riivilid.

2006. aasta alguse ökomärgise kampanias on suurema tähelepanu all Tallinna, Tartu ja Pärnu, kus toimub ka välimeediakampania. Kokku on plaanis keskkonnasõbralikke tooteid muuta märgatavamaks kokku 54 poes, kus saavad ostja tähelepanu köitmiseks suunava viida enam kui 200 erinevat toodet. Suurim valik ökokaupe on saadaval muidugi spetsiaalsetes ökopoodides - Ökosahvis ja Parimas Poes, kus toodete arv 1000 ümber. Laias valikus on ülekaalus imporditud ökotooded, kuid kohaliku ökotoidu

osakaal on aasta-aastalt suurenenud. Ökopoodides on saadaval ka populaarsust koguva õiglase kaubanduse (*Fair Trade*) kaupu. Suurtes kaubanduskettides leidub kodumaiseid ökoloogilisi toiduaineid seni veel kordades vähem kui ökopoodides.

Tarbija ostuotsuste lihtsustamiseks on Eesti Rohelisel Liikumisel valminud „Keskkonnasõbra ostujuht“, mis tutvustab öko-põhimõtteid ja annab soovitusi keskkonnasõbralike ostuotsuste langetamisel. Raamatukese eesmärk on aidata teha võimalikult keskkonnasäästlikud ostud, juhtides tähelepanu olulistele aspektidele nagu päritoluma, pakend, märgistus, kogus, kasutamisaeg, tooraine jne. Ostujuhis on palju konkreetseid näiteid, milliseid tooteid eelistada ja kust neid saab. Elektroniliselt võib selle alla laadida ERL-i kodulehelt www.roheline.ee, ostujuhti paberversioon saab kõigile huvilistele levitamiseks valmis 2006. aasta jooksul.

Suuremates kaubanduskettides olevad ökotoodet leiad kampania kodulehelt <http://www.roheline.ee>.

